

Sektörel Bakış

Otomotiv

2017

kpmg.com.tr

İçindekiler

Üretim ve ihracat	5
Yurtiçi otomobil satış verileri	8
Büyük yatırımlar	8
Sektörel endeksler	9
Yatırım teşvik istatistikleri	10
2017 beklentileri	11

Küresel konjonktür ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler dikkate alındığında, 2016 yılının en çok otomotiv sektörüne gülümsediği söylenebilir. Otomotiv sektörü, üretim ve ihracat rakamları ile hem büyümeye hem ihracata hem de cari dengeye en çok katkı sağlayan sektör oldu.

Üretim ve ihracat

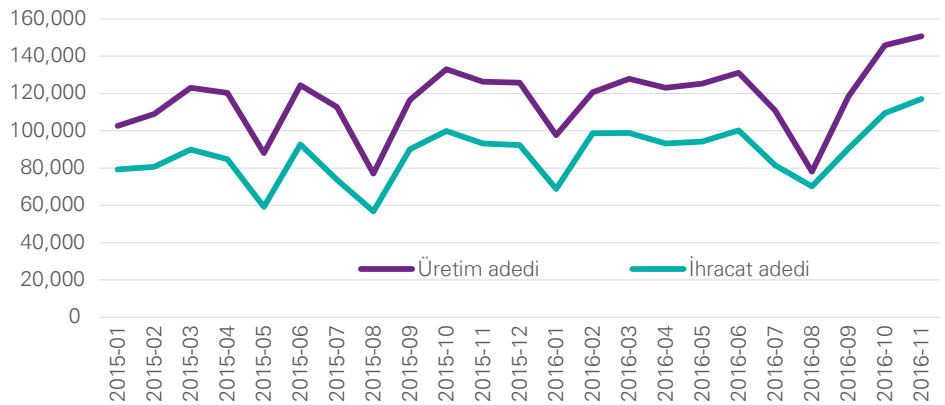
Sektörün lokomotifi olan otomobil üretiminde mevsimsel etkiler ve yeni model lansmanları ile yıl içinde olağan dalgalanmalar yaşanır. Bu iki etkiyi Ocak ve Ağustos aylarında izledik. Eylül ayından bu yana ise hem üretim hem ihracatta adet bazında ciddi bir artış yaşanmaya başladı. Bu artışın son çeyrek GSYİH büyüme rakamlarına olumlu yansıtacağı söylenebilir.

OSD verilerine göre 2016 yılı ilk 11 ayında toplam otomotiv üretimi yüzde 8 artarak 1 milyon 377 bin adet oldu. Otomobil üretimi yüzde 18 artışla 844 bine çıktı, ticari araç üretimi yüzde 6 gerileme ile 486 bine, traktör üretimi yüzde 1 düşüşle 47 bine indi.

2016 yılının 11 ayında ülkemize üretilen her 100 aracın 75'i ihraç edildi. 2015'te bu oran %71 seviyesindeydi. Her iki senenin ilk 11 aylık verileri kıyaslandığında, ihraç edilen toplam araç sayısındaki artış %14'e yaklaştı.

2016'nın tüm aylarında en çok ihracat yapan sektör olma unvanını elinde bulunduran otomotiv sektörünün yakaladığı bu başarılı grafik, ülke ihracatına da olumlu yansıdı, sektör ülkenin lokomotifi olma övgüsünü fazlasıyla hak etti.

Otomobil üretim ve ihracat adedi

Kaynak: OSD 2015-2016

2015 yılında hafif ticari araç ihracatında dünya 5'inci, otobüs-midibüs ihracatında dünya 4'üncüsü olan Türkiye, 2016 yılına ait küresel veriler açıklandığında en kötü ihtimalle sıralamadaki yerini koruyacaktır.

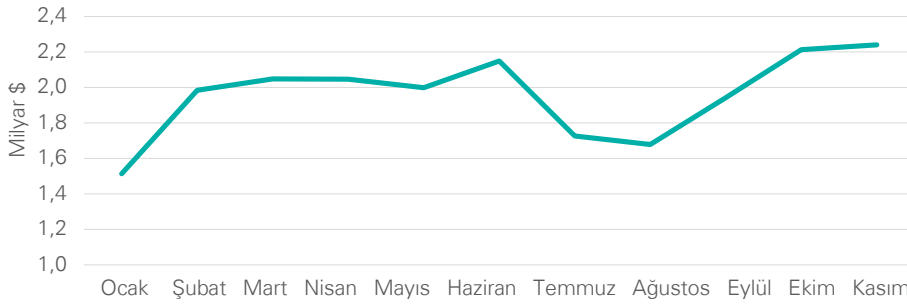
2016 ilk 11 ay ihracat: 21,5 milyar \$

2016 ilk 11 ay ihracat artışı: %12

Toplam ihracat içindeki payı: %18

İlk 11 ayda adet bazında otomobil ihracatı yüzde 21, ticari araç ihracatı yüzde 2 arttı.

Sektörün ihracatının gelişimi

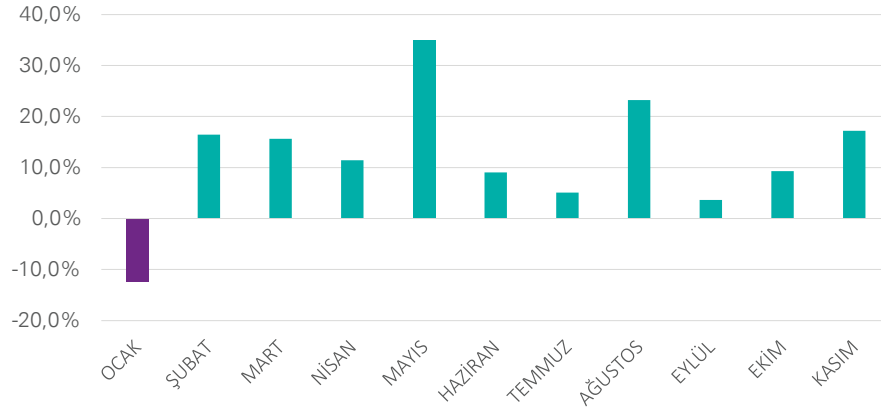
Kaynak: TİM, 2016

Buna göre otomotiv sektörü, özellikle binek ve ticari araç kategorileri, uluslararası talep ve buna bağlı satışlara paralel olarak senenin ilk ayına zayıf bir ihracat hacmiyle başladı. Genelde bu sonucu oluşturan temel etken, yılsonu satış hedeflerinin yakalanması ve stoklarda bekleyen araçların takvim yılının değişmesi ile beraber "eski model" durumuna düşmesi

kaygısıyla otomotiv firmalarının, özellikle Kasım ve Aralık aylarında, kampanya ve fiyat indirimleriyle satışları artırma gayretleridir.

Bu sayede tüketiciler tarafından senenin tamamına yayılabilecek olan araç talebi bir önceki senenin Kasım ve Aralık aylarında yoğunlaşmış, bu da 2016 Ocak ayında araç talebini sınırlamıştır.

Aylık ihracatta bir önceki seneye göre değişim

Kaynak: TİM, 2016

TİM verilerine göre, 2016'nın ilk 11 ayında otomotiv sektörü ihracatını, Ocak hariç her ayda bir önceki seneye göre artırdı. Ana sanayi ihracatı yüzde 16 artışla 13,6 milyar dolara, yan sanayi ihracatı yüzde 4 artışla 8,2 milyar dolara ulaştı. Her ne kadar değeri 342 milyon dolar olsa da motor ihracatı yüzde 68 artışla yan sanayideki en yüksek artış oranına ulaşan sektör oldu.

2016 yılının Mayıs ayında, sektör ihracatı 2015'in aynı ayına göre %35 artış kaydetti. Mayıs ayında yaşanan rekor artışta 2016'da artan sektör ihracatından ziyade 2015 Mayıs ayında otomotiv fabrikalarında geniş katılımlı olarak düzenlenen işçi grevlerinin üretime etkisi temel sebep olarak görünüyor.

Hatırlanacağı gibi, grevler dolayısıyla 2015 yılı Mayıs ayında ihracat diğer ayların oldukça gerisinde kalmıştı.

2016 yılının ilk 11 ayında TİM verilerine göre otomotiv sektörü ihracatının %80'e yakını AB ülkelerine gerçekleştirdi, en çok ihracat yapılan ilk 5 ülke Almanya, İtalya, Fransa, Birleşik Krallık ve İspanya oldu. AB ülkeleri ilk 20 ülkenin 14'ünü oluştururken, ilk 10'da AB ülkeleri haricinde sadece ABD yer aldı. İlk 20'de yer alan diğer ülkeler İsrail, Mısır, İran ve Rusya olurken, ülke olarak ihracat yaptığımız ilk 20 arasında yer almayan Fas, otomotiv sektörü listesinde 13. sırada yer aldı.

Ülke gruplarına göre ihracat

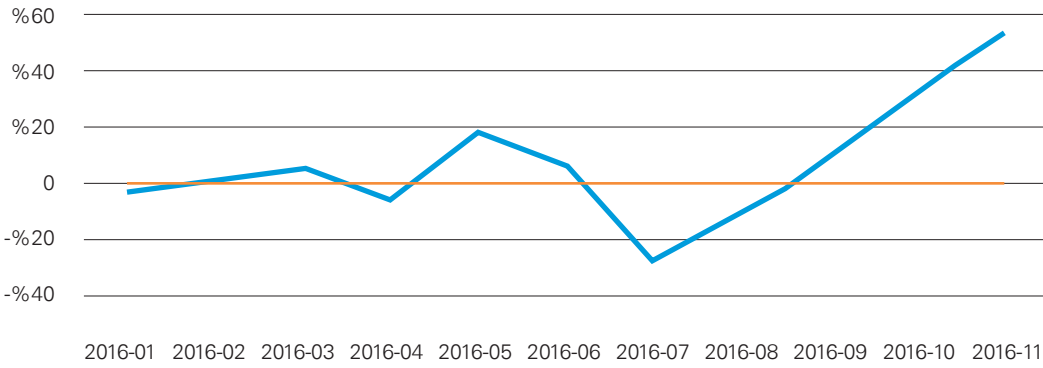
Kaynak: TİM, 2016

Yurtiçi otomobil satış verileri

Otomobil satışları yılın ilk çeyreğine sakin bir giriş yaptı, Mayıs'ta ciddi bir artışın ardından Haziran'da kısmi bir artış ve Temmuz'da düşüş yaşadı. Üçüncü çeyrekte yaşanan sert düşüşün alıcıların otomobil alma planlarını erteledikleri, ancak aynı müşterilerin ekonominin görece daha iyimser seyrettiği Ekim ve Kasım aylarında alım planlarını hayata geçirdikleri gözlemlendi. Söz konusu artışta vergi düzenlemelerindeki değişiklik beklentisinin de etkili olduğu biliniyor.

Sonuç olarak otomobil satışları, 2016 yılının on bir aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %6 artarak 649 bin adede ulaştı. Hafif ticari araç pazarı ise bu dönemde yüzde 4'e yakın küçülerek 193 bin adede indi.

Otomobil satışı değişimi

Kaynak: ODD, 2015 - 2016

Büyük yatırımlar

Sektörle ilgili 2016 yılında gündeme gelen bazı yatırım haberlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

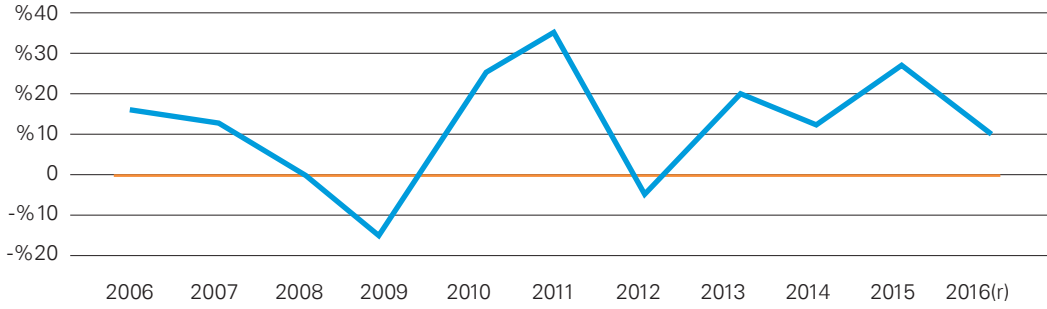
- **Toyota**'nın Sakarya tesislerinde ürettiği hibrit modeli C-HR'in ilk aracı Kasım ayında banttan indirildi.
- **OYAK Renault**, 200 milyon euro harcadığı Megane Sedan'ın seri üretimine Bursa'daki fabrikasında başladı.
- **BMC**'nin Sakarya Karusu'ya yapacağı savunma sanayi yatırımı için yer tahsisi Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Dünyada 8 bin 200 çalışanı ile 45 noktada faaliyet gösteren Alman otomotiv yan sanayi firması **ElringKlinger**, Türkiye'deki yeni üretim tesisini Bursa'da Akçalar Sanayi Bölgesi'nde hizmete aldı.

Sektörel endeksler

TÜİK verilerine göre, otomotiv sektörünü kapsayan NACE Rev.2 sınıfları, sektörün bitmiş araç ve yedek parça imalatı için C-29 (Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı) kategorisinde takip ediliyor (C kategorisinde mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endekslerin değişimi verilmektedir). Buna göre;

C-29 sınıfı sanayi ciro endeksine göre 2009'daki küresel krizde %10'dan fazla düşen endeks 2012 yılında da bir önceki yılın gerisinde kaldı. 2016 yılının ilk 10 aylık ortalaması bir önceki yıl ortalamasından %11 daha yukarıda gözlemlendi. Ancak sektörün cironun 2013-2015 arası ortalama %18 büyüdüğü göz önüne alınırsa 2016'da cironun artmış, fakat ivmenin azalmış olduğu sonucu çıkarılabilir. Küresel kriz, emtia fiyatlarındaki düşüş ve ihracat fiyatlarının aşağı yönlü seyri dolayısıyla, endeksin 2015 yılı Aralık ayında ulaştığı 235 değerine 2016 yılında ancak Haziran ayında ulaşılabilirdi, Temmuz ayında darbe girişimi dolayısıyla endeks Haziran'ın %3,4 altında kaldı.

C29-Sanayi ciro endeksi

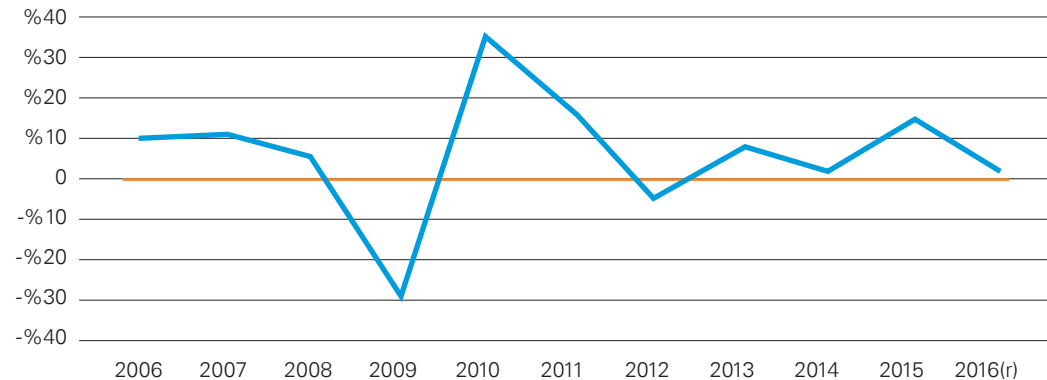

Kaynak: TÜİK, 2006-2016

Aynı şekilde C-29 sınıfına ait sanayi üretim endeksinde de görüntü ciro endeksine paralel bir yapı sergiliyor. Ancak eğilimlerin aynı olmasına karşın üretimdeki artış oranlarının cironun gerisinde kaldığı görülüyor. 2016 yılında ortalama üretim endeksi 2015'e göre sadece %1 arttı. Aylar bazında değerlendirildiğinde en ciddi artış yine sektörü bir önceki yıl vuran grevler dolayısıyla Mayıs ayı üretimine kaydedildi.

Endeksin aylık gelişimine bakıldığında, darbe girişiminin yaşandığı Temmuz'da üretim Haziran'a göre %8 düştü, ancak daha sert bir düşüş Ağustos'ta Temmuz'a kıyasla yaşanan %31'lik gerileme olarak kayıtlara geçti. Bunda darbe girişiminin yanı sıra yaz ayı olmasının da etkisi büyük. Zira Ağustos'u takip eden Eylül ayında endeks bir önceki aya göre %50 artış kaydetti, bu sayede üretimin eski temposunu yakalamaya çalıştığı gözlemlendi.

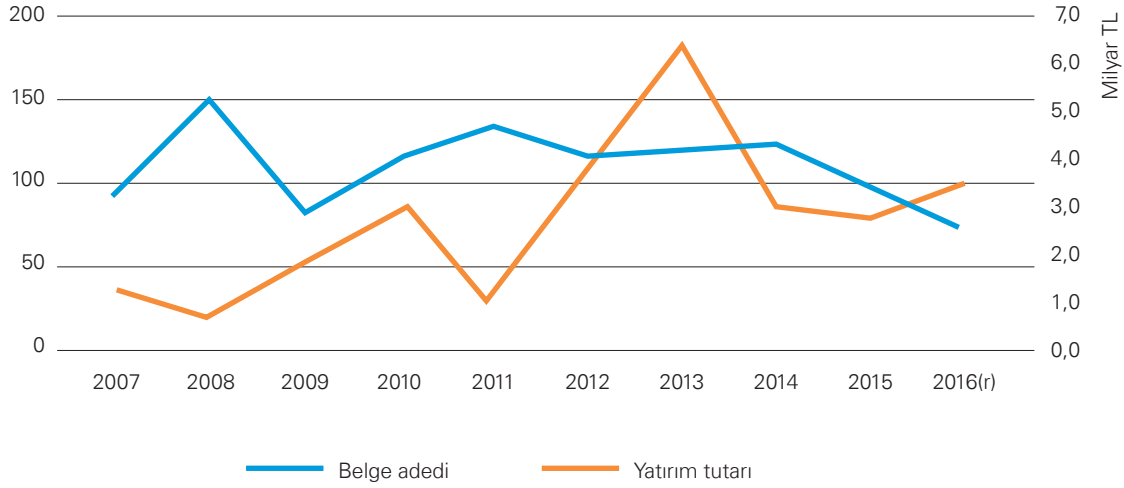
C29-Sanayi üretim endeksi

Kaynak: TÜİK, 2006-2016

Yatırım teşvik istatistikleri

Belge adedi ve yatırım tutarı

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2007-2016

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre son 10 yılda otomotiv sektörde yatırım teşviki için düzenlenen belge adedi 2008’de zirve yaptı. 2016’nın ilk 10 ayındaki düzenlenen belge adedi son 10 yılın en düşük adedi olarak karşımıza çıktı.

Düzenlenen belge adedinde 2014 yılında yakalanan artıştan sonra 2015 ve 2016 yılları düşüşle devam etti. Ancak aynı grafiğin sağ ekseninde takip edilen belgelerin yatırım tutarları eğrisinin 2016 yılı henüz bitmemişken dahi 2015 yılını geride bırakmış olması sevindirici bir gelişme olarak karşımıza çıkıyor. Bu da 2016’nın 2013’ten sonra belge başına yatırım tutarı verisinde son 10 yılın 2’ncisi olduğunu gösteriyor.

Diğer ilginç bir veri ise 2016’da belgeye bağlanan yatırım tutarının %81’inin yabancı sermaye tarafından gerçekleştirilmiş olması. Aynı oran 2014’te %67, 2015’te ise %55 seviyelerindedir. Genel çerçevede yerli yatırımların yedek parça ve ara malı, yabancı sermayenin büyük çaplı yatırımlarının ise otomobil ve ticari araç üretimine yoğunlaştığı düşünülürse, bu yatırımların tamamlanması ile sektör ihracatında ciddi artışlar yaşanması kaçınılmaz olacaktır.

2017 beklentileri

2016'da sektör genelinde yakalanan olumlu ivmenin 2017'de hız kesmesi bekleniyor. Üretim, satış ve ihracat artış oranları baz etkisi nedeniyle 2016 kadar yüksek olmasa da 2017'nin ilk yarısında her üç alanda da daha yüksek nominal rakamların görüleceği bir yıl olabilir. Ancak özellikle 2017'nin son çeyreğinde 2016 sonundaki (vergi değişikliği kaynaklı) baz etkisi nedeniyle iç piyasa satışlarında bir yavaşlama yaşanabilir. ODD, 2017 yılında iç pazarda yüzde 10 daralma bekleniyor.

Genel olarak 2016'nın en çok ihracat yapan sektörü olan otomotiv sektörünün 2017'de de firma ve sektör bazlı liderliklerini devam ettirmeleri bekleniyor.

Otomotiv, dışa açıklığı ve küresel tedarik zincirlerine olan yüksek entegrasyonu sebebiyle, küresel talep ve ikili/çok taraflı ticaret anlaşmalarına duyarlılığı en yüksek olan sektör. Bu, sektör için hem bir avantaj hem de bir tehdit.

TTİP, TPP ve Brexit gibi etki alanı geniş gelişmeler 2017 ve sonrasında sektör için en önemli risk faktörüdür. Türkiye'nin TTİP ve TPP dışında kalma olasılığı sektörde üretim ve ihracatı olumsuz etkileyebilir. Genel olarak otomotiv ve yakıt teknolojilerindeki değişim, uzun vadede sektörün genel dinamiklerinde sebep olacağı farklılaşma boyutu ile trend belirleyici bir faktördür.

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Kurumsal İletişim ve Pazarlama Bölümü
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

Rüzgarlıbahçe Mh. Kavak Sk. No:29
Kavacık 34805 Beykoz / İstanbul / Türkiye
T: +90 216 681 9000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah. Ufuk
Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2 Kat:13
Çukurambar 06550 Ankara / Türkiye
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey
Cad. No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir /
Türkiye
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir.

© 2017 Akis Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır.
Türkiye'de basılmıştır.

KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır.